

9-oji Sanglaudos ataskaita

Pagrindiniai rezultatai, tendencijos ir reikšmė ateičiai

Asta Avietė, Europos Komisija DG REGIO

*2021-2027 m. 2021-2027 m. ES fondų investicijų
programos stebėsenos komitetas*

2024 m. birželio 13 d.

Sanglaudos politika: ekonominis augimas, konkurencingumas, kokybiškos darbo vietos

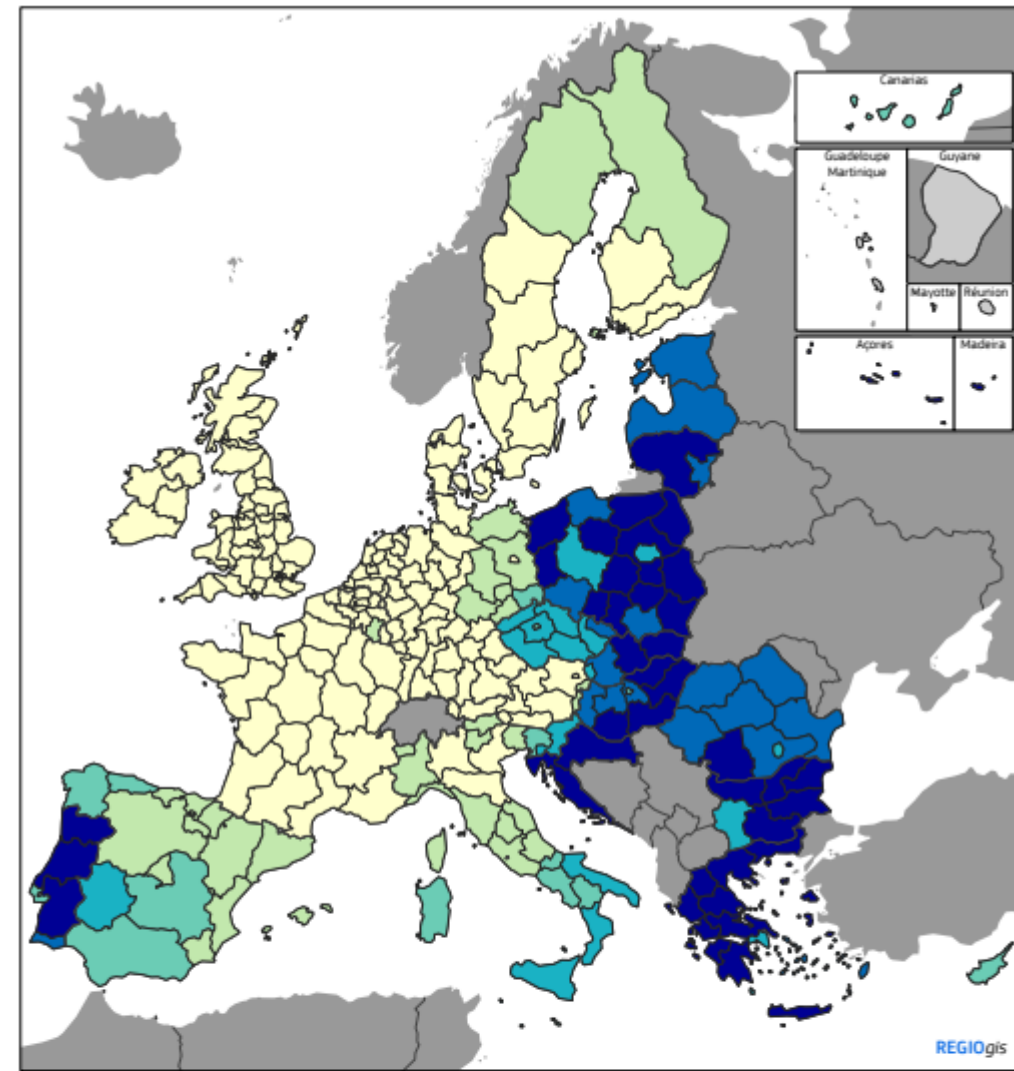

- Sparti 2004 m. į ES įstojusių valstybių narių konvergencija:
 - BVP/gyventojui pakilo nuo 52% ES vidurkio 2004 m. iki 80% 2023 m. (**Lietuva – ES sanglaudos politikos sėkmės pavyzdys: BVP /gyventojui augimas nuo 48% ES vidurkio iki 89%**)
 - Nedarbo lygis šiose šalyse sumažėjo nuo vidutiniškai 13 % iki 4 %
- Ekonominį augimą skatina didėjantis našumas
- Nevienoda konvergencija visoje ES
- Pagrindinis vaidmuo remiant viešąsias investicijas: vidutiniškai 13% ES mastu ir 51% viešųjų investicijų mažiau išsivysčiusiose šalyse narėse (LT atveju – apie 80%)
- Indėlis į administracinius gebėjimus ir valdymo kokybę

Sanglaudos politikos poveikis

Sanglaudos politika:

- skatindama investicijas, **leidžia regionams efektyviau pasinaudoti bendrosios rinkos teikiamais privalumais**
- reikšmingai **skatina bendrą augimą ES** - tikimasi, kad ES BVP 2030 m. bus beveik 1 proc. didesnis dėl Sanglaudos politikos finansavimo pagal 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. programas
- **mažina investicijų išstūmimo riziką**
- **atlieka svarbų vaidmenį ES plėtros kontekste**

Map 9.2 Impact of Cohesion Policy programmes 2014–2020 and 2021–2027 on GDP in NUTS 2 regions, 2030 (% increase relative to the baseline)

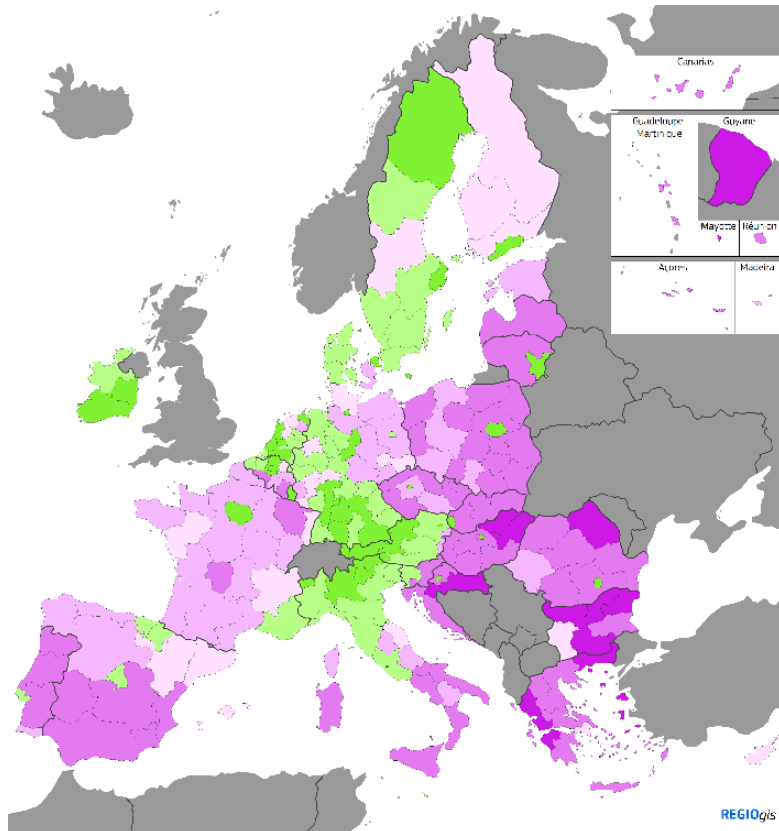

Source: RHMDDLO.

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

BVP vienam gyventojui (2022 m.) BVP/gyventojui augimas (2001-2022 m.)

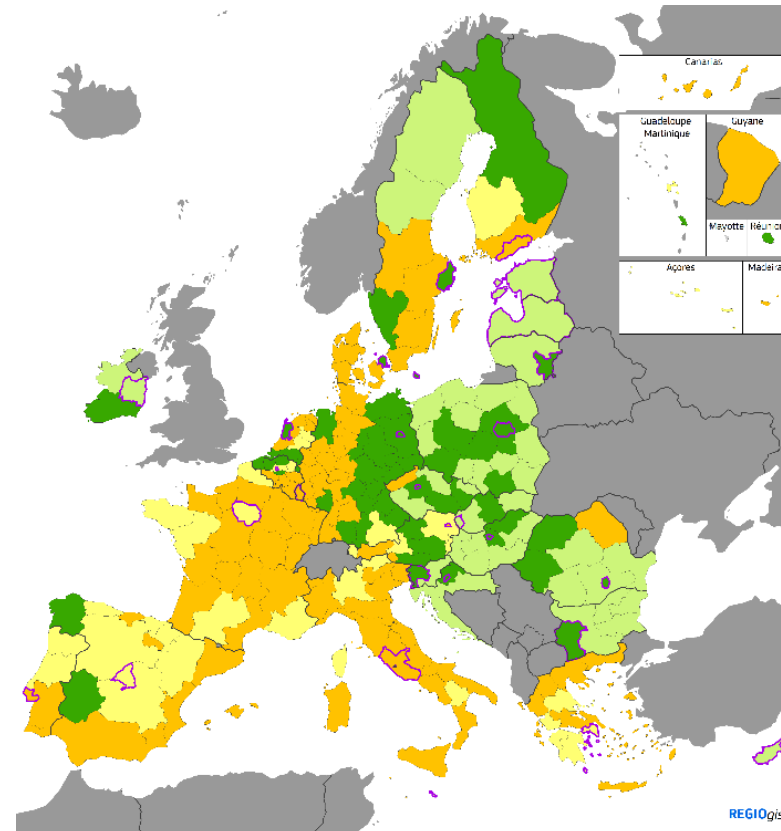
GDP per head (PPS), 2022

- Index, EU-27 = 100
- < 50
 - 50 - 75
 - 75 - 90
 - 90 - 100
 - 100 - 125
 - >= 125

Source: Eurostat (nama_10r_2gdpl)

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Regional growth of GDP per head compared to growth by Member State and in the EU, 2001-2021

- Category
- above EU average and above Member State average
 - above EU average and below or equal to Member State average
 - below EU average and above Member State average
 - below EU average and below or equal to Member State average
 - no data
 - capital regions

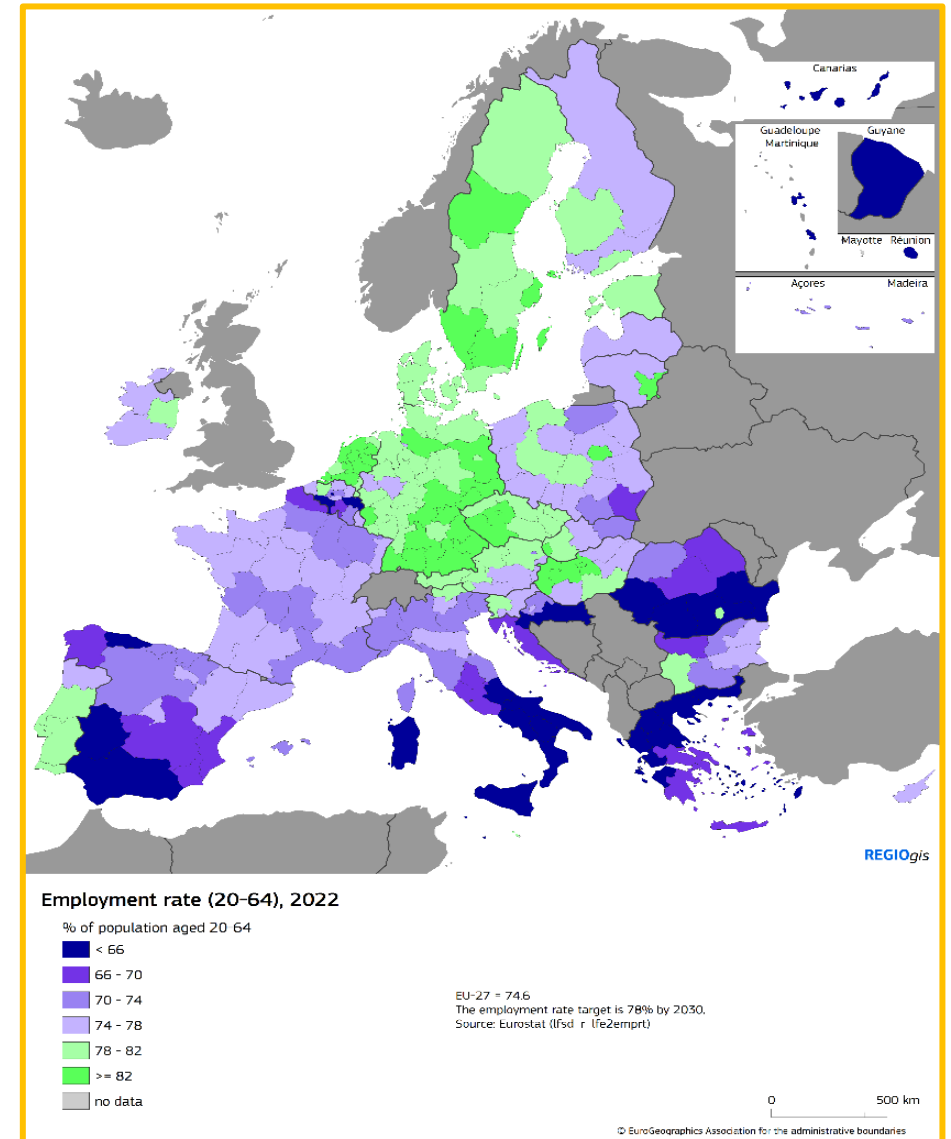
Source: IIG REGIO based on JRC ARD/CO data

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

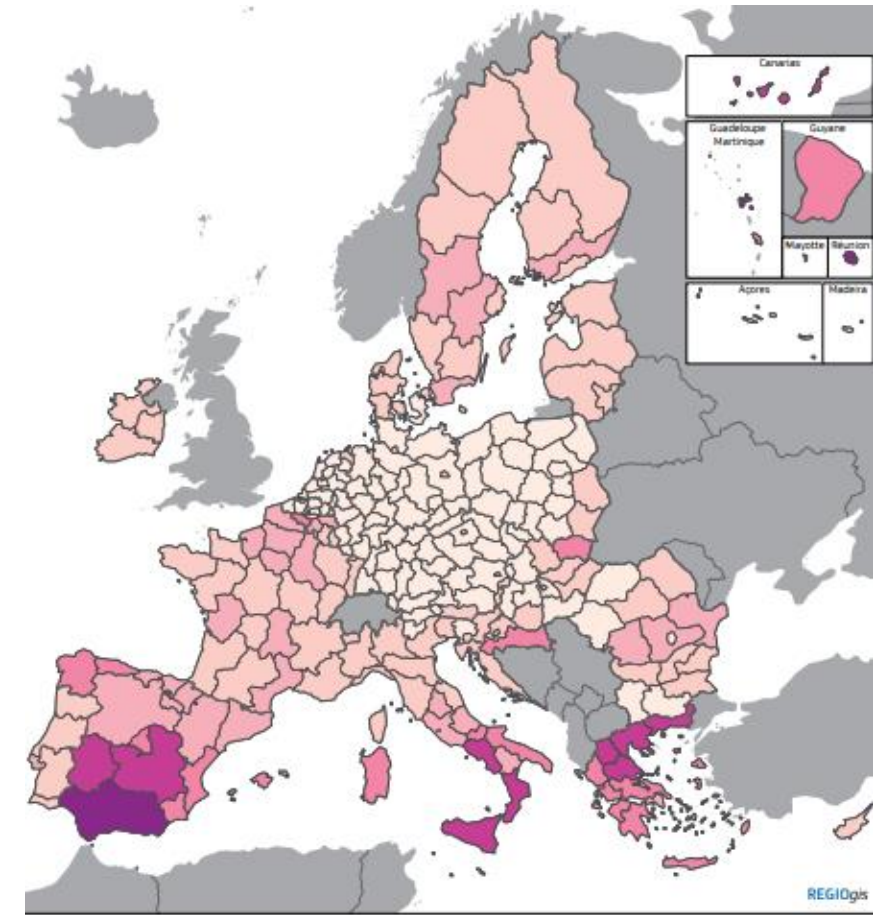
Pažanga socialinės konvergencijos srityje

- Bendra pažanga mažinant skurdą ir skatinant socialinę įtrauktį
- Užimtumo skirtumai tarp mažiau ir labiau išsivysčiusių regionų sumažėjo 5 proc. (2013–2022 m.): ES- 75%, LT-78%
- Supanašėjo nedarbo lygis: mažiau išsivysčiusiuose regionuose sumažėjo perpus iki 8 proc. (2013–2022 m.): ES – 6.2%, LT- 6.9%
- Išsilavinimo lygio padidėjimas ES – aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų koncentracija miestuose: ES – 42%, LT – 58%

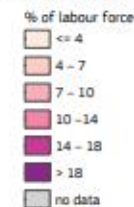

Tačiau lieka neišspręstų iššūkių

- NEET jaunimo dalis taip pat sumažėjo 4 p.p. iki 12 proc., tačiau išlieka problema (LT NEET – 13.5%)
- Didėja darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas, kurį dar labiau didina demografinis nuosmukis
- Kai kurių pietų ir pietryčių Europos regionų rezultatai yra prasti

Map 2.3 Unemployment rate (15–74), 2022

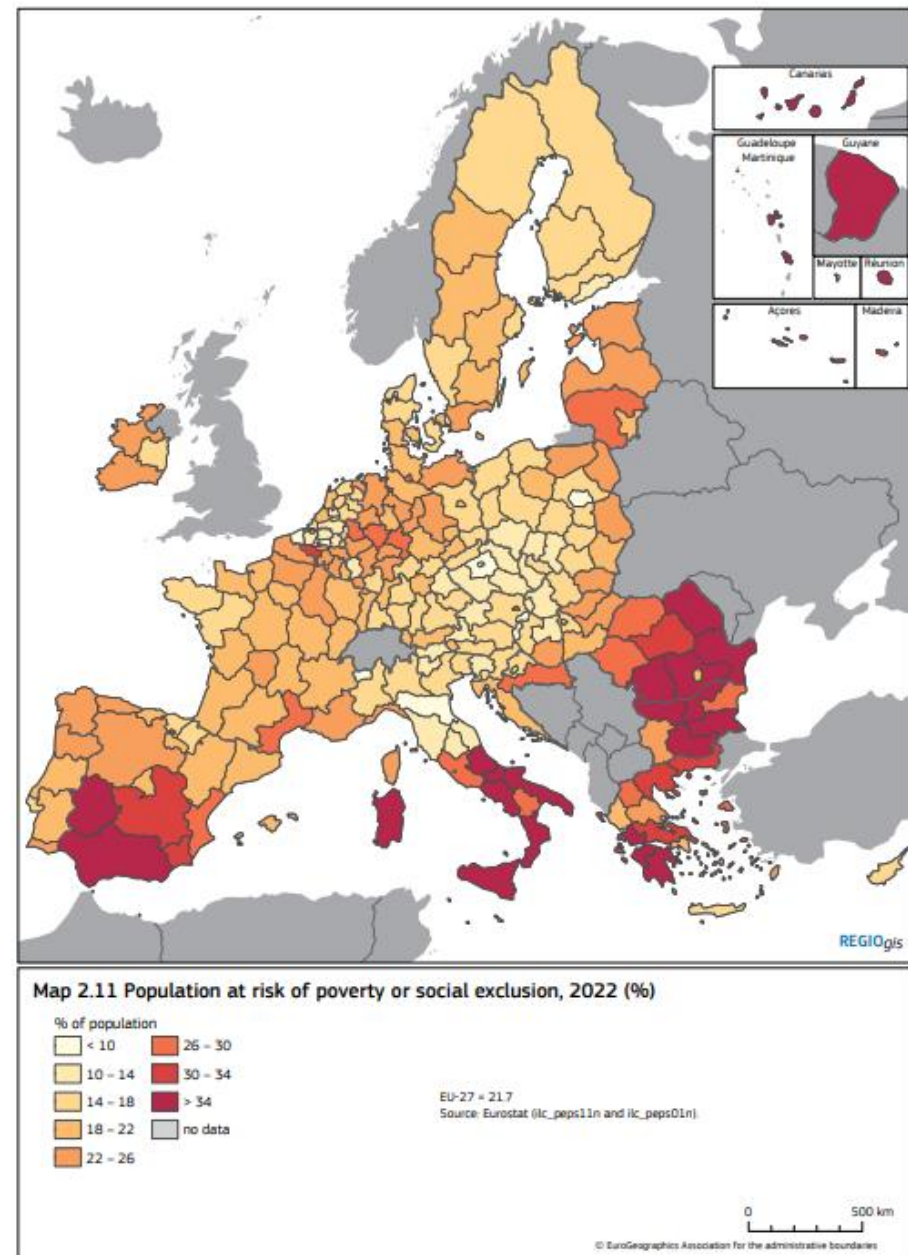
EU-27 = 6.2
Source: Eurostat (lfst_r_fu3rt)

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

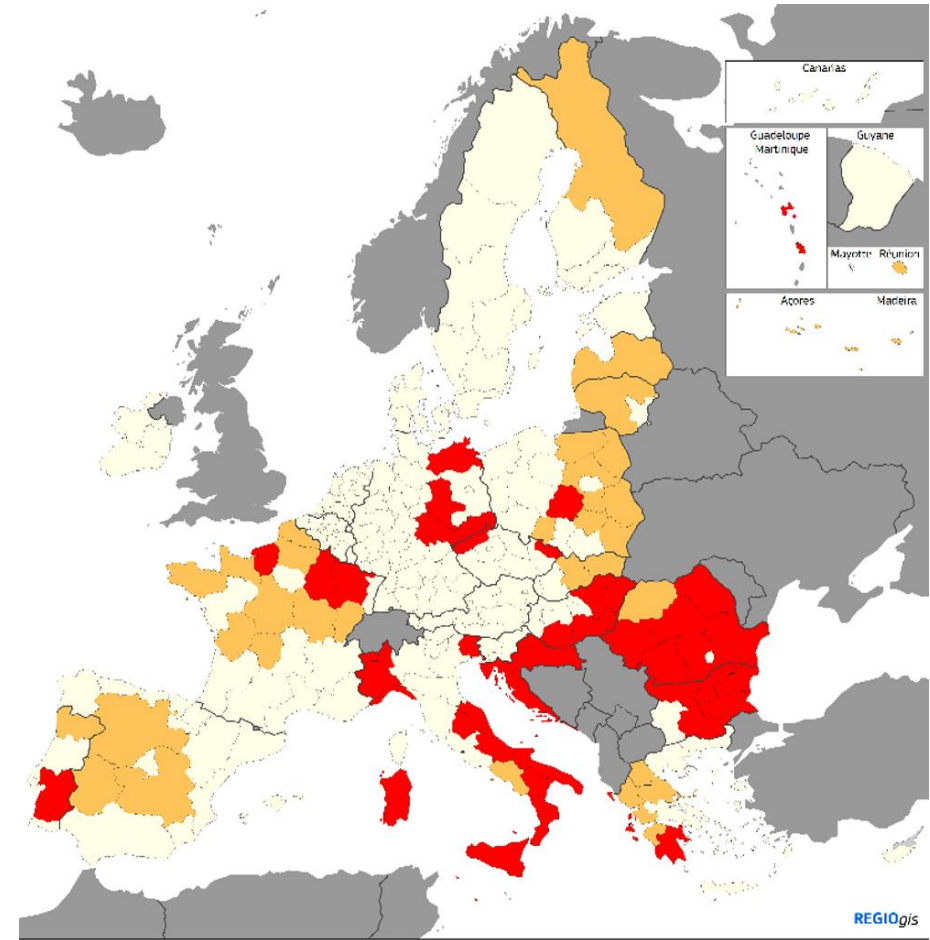
Socialinė įtrauktis

- Bendra asmenų, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, dalis ES sumažėjo dėl sparčiai gerėjančios situacijos mažiau išsivysčiusiuose regionuose, tačiau:
 - išlieka dideli skirtumai tarp ES regionų (>30% kai kuriose pietų, rytų Europos šalyse; LT – 24.6%);
 - nemaži skirtumai šalių viduje (taip pat ir LT: Sostinės regione -19.2% , VVL - 26.8%)

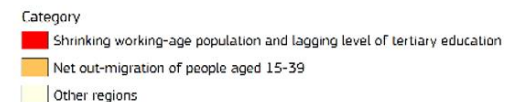

Demografiniai iššūkiai

- **ES demografiniai pokyčiai:**
 - Gyventojų senėjimas
 - Neto migracija mažesnė negu gyventojų skaičiaus natūralus mažėjimas
- **Pasekmė** – darbingo amžiaus žmonių mažėjimas (iki 2050 m. bus prarasta 35 mln. žmonių)
- **Problemų tipai:** mažas ir nekintantis tretinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius; 15–39 m. amžiaus gyventojų išvykimas
- **Galimos priemonės:** darbo našumo didinimas, teritorijų planavimas, viešųjų paslaugų gerinimas

Regions in a talent development trap
and regions at risk of falling in a talent development trap

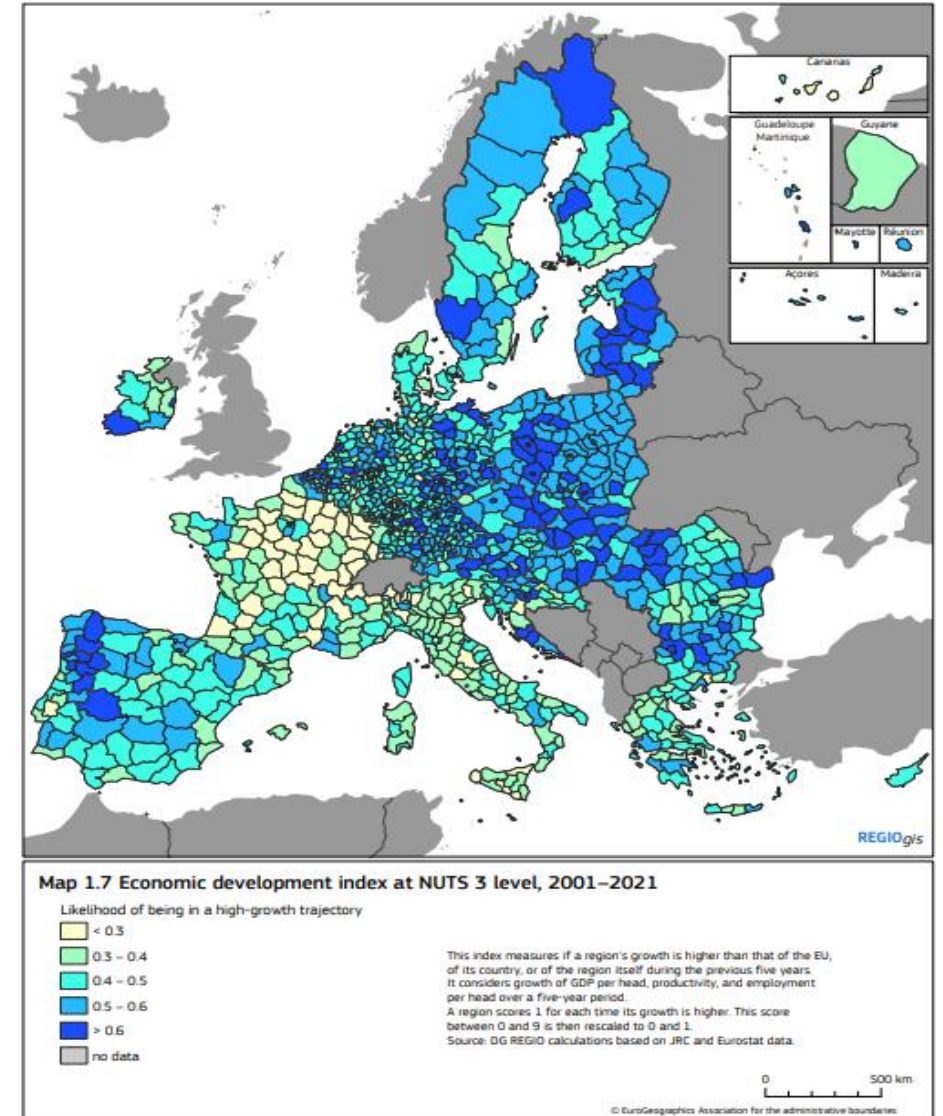
Source: DG REGIO based on Eurostat data
(demo_r_d2jan, demo_r_migec, lfs_r_lfsd2pop)

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

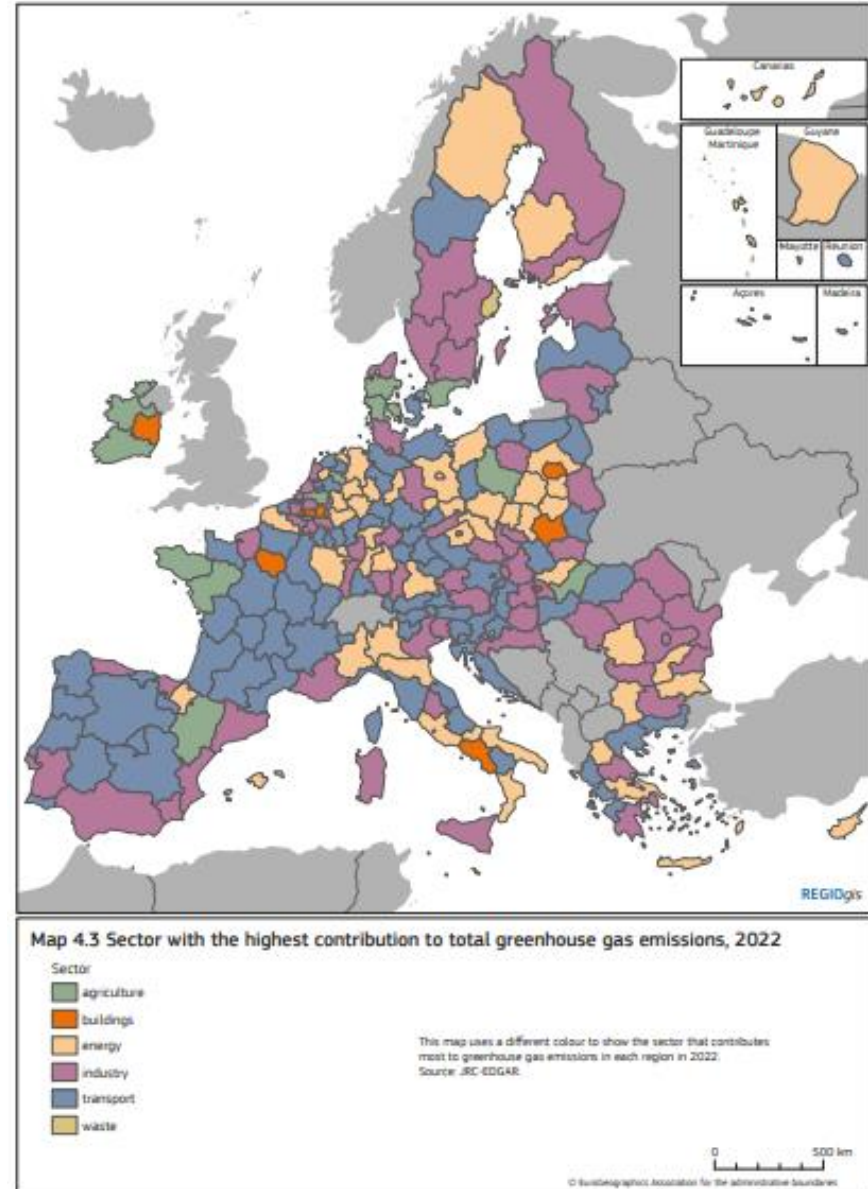
Skirtinga regionų augimo dinamika

- Daug ES regionų (NUTS-3) yra spartaus augimo trajektorijoje
- Tačiau vis daugiau regionų susiduria su ekonomikos sąstingiu arba nuosmukiu – **vystymosi spąstų rizika**:
 - **Naujas tipas** – ekonominio kompleksiškumo spąstai
 - **Pagrindinės priežastys**: žmogiškojo kapitalo trūkumas, įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis, neveiksminga inovacijų ekosistema, silpnas viešasis valdymas
 - **Pasekmė** - nusivylimas, skatinantis politinį nepasitenkinimą
 - **Veiksmai** - išsami analizė ir pritaikytų atsakomieji veiksmai vykdant reformas ir investicijas

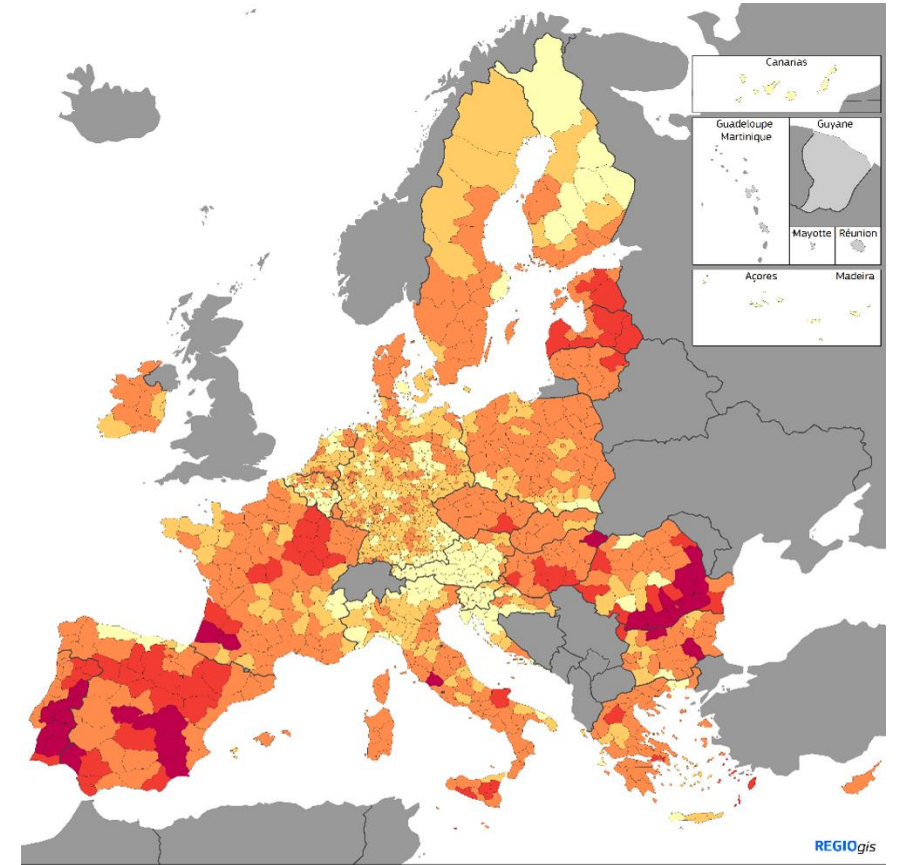
Žalioji pertvarka: iššūkių įvairovė regionuose

- **ES tikslas** – klimato neutralumas iki 2050 m. (tarpinis tikslas – ŠESD sumažėjimas bent 55% iki 2030 m.)
- ŠESD emisijos mažėjimo dinamika turi augti
- Emisijos pokyčiai ES 1990-2022:
 - Sumažėjimas energijos ir pramonės sektoriuose (37%), pastatuose (30%), žemės ūkyje (20%)
 - Padidėjimas transporte 20%

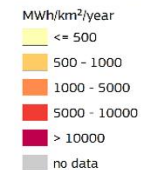

Žalioji pertvarka: nepakankamai išnaudotas potencialas ir galimos rizikos

- **Dėl klimato kaitos** kyla pavojus, kad padidės regionų nelygė:
 - *Klimato kaitos ekonominiai nuostoliai - 1% BVP (2050 m.)*
 - *Ypač paveikti pakrančių, Viduržemio jūros, ES pietryčių regionai*
- **Priemonės:**
 - *Neatidėliotinas ŠESD mažinimas*
 - *Visapusiškas požiūris į darbo vietų kūrimą ir galimybes;*
 - *Socialinių ir ekonominių išlaidų kompensavimo mechanizmas*
- Skirtingas neišnaudotas elektros gamybos iš AEI potencialas ES regionuose

Untapped potential for solar, wind and hydro power

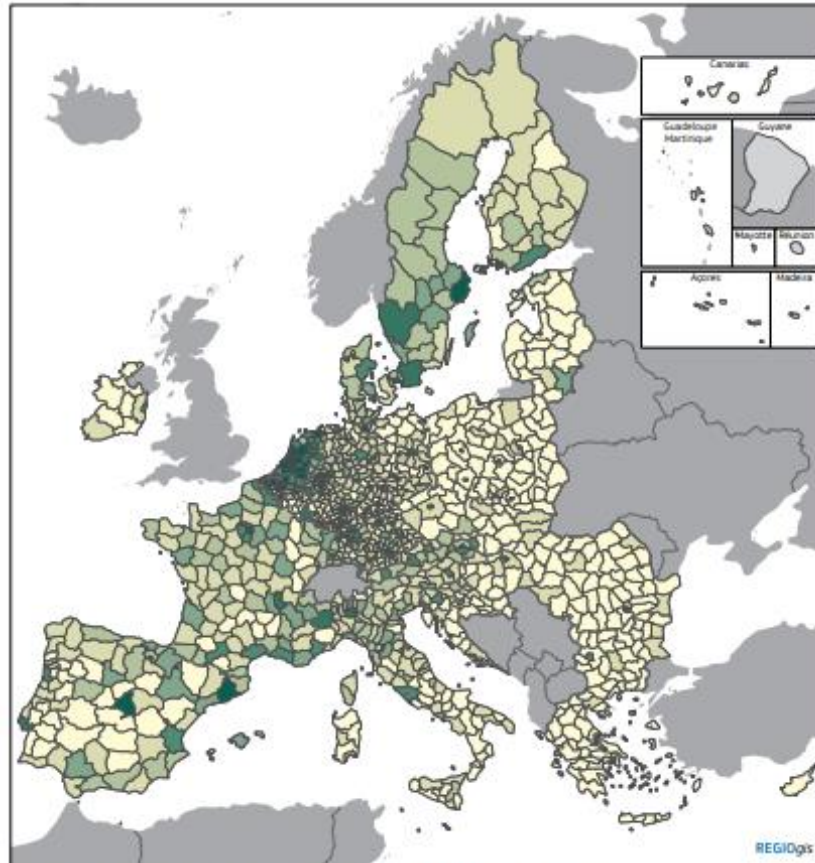

Potential annual production per unit area.
Source: JRC

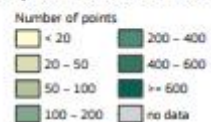
0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Žalioji pertvarka transporto: elektrinių automobilių įkrovimo infrastruktūra

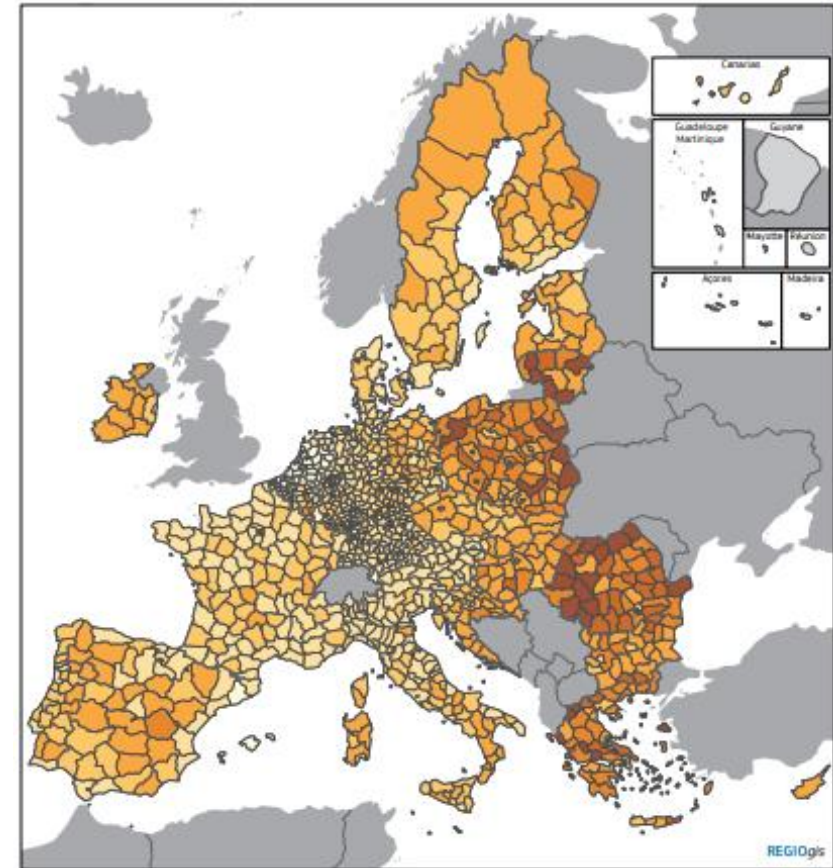
Map 4.13 Electric vehicle charging points within a 10-km drive, 2022

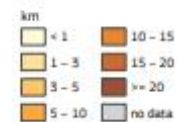
EU-27 = 287.8
Population-weighted average of figures by 1 km² grid cell.
Location data as of 31 December 2022.
Source: JRC based on data from EAFO, Eurostat and TomTom.

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Map 4.14 Distance to the nearest electric vehicles charging point, 2022

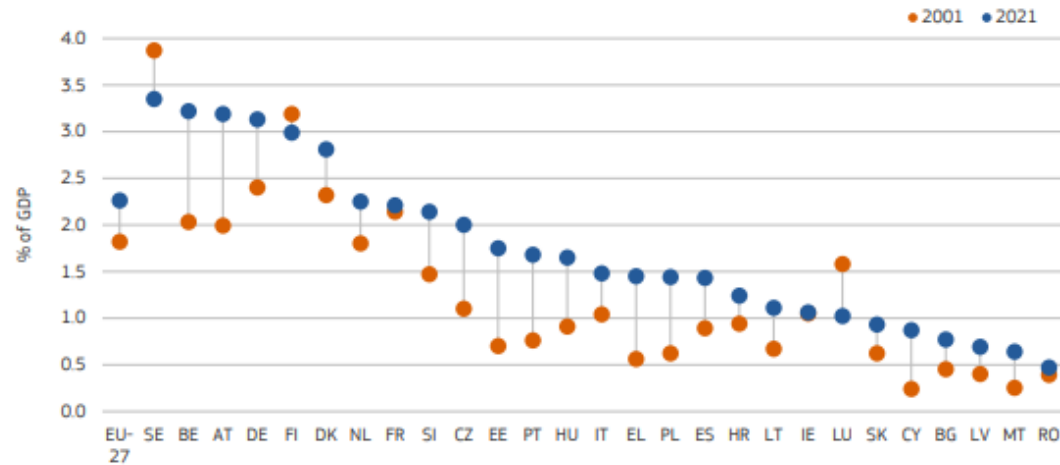
EU-27 = 4.1
Population-weighted average distance by road of figures by 1 km² grid cell.
Location data as of 31 December 2022.
Source: JRC based on data from EAFO, Eurostat and TomTom.

0 500 km

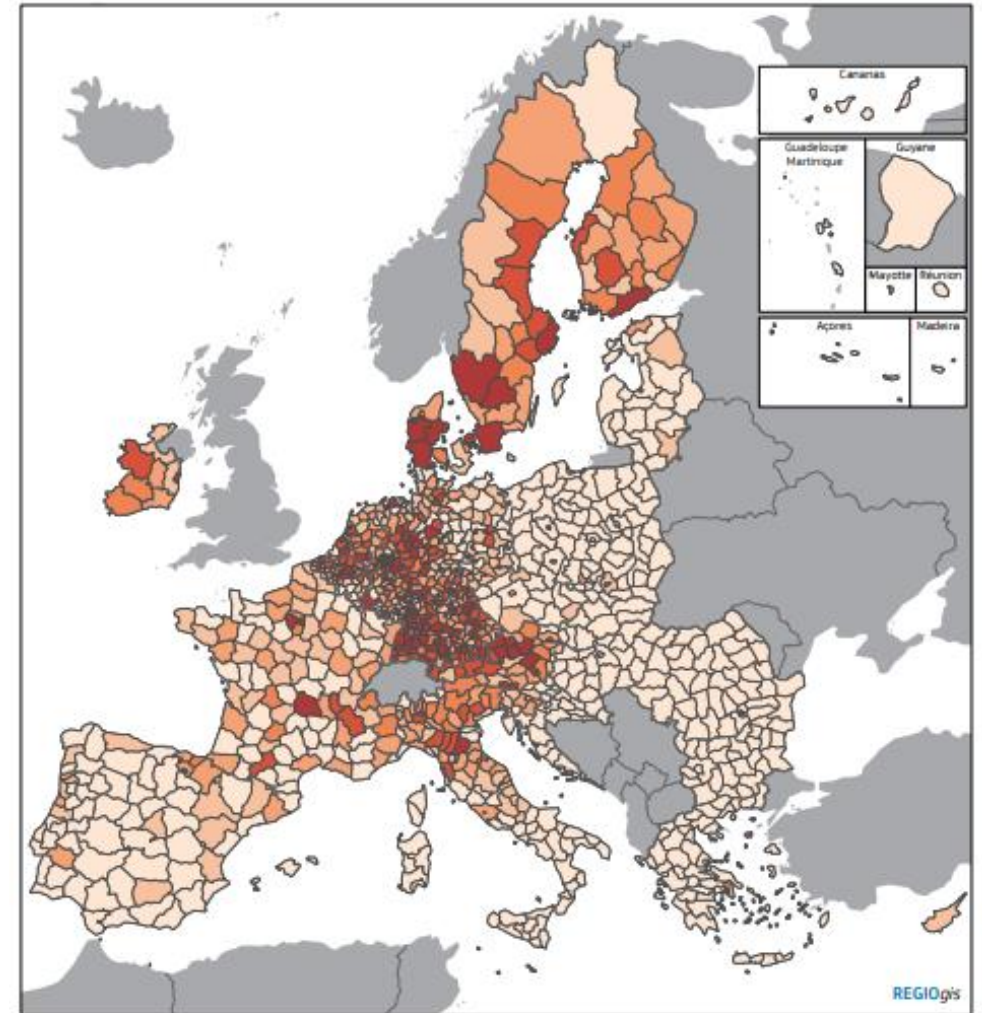
© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Inovacijų lygis ES regionuose

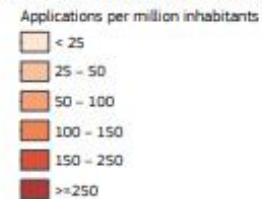
Figure 5.2 Expenditure on R&D in EU Member States as a % of GDP, 2001 and 2021

Note: The 2001 figure for LU relates to 2000, for MT and HR to 2002.
Source: Eurostat [rd_e_gertot] and DG REGIO calculations.

Map 5.2 Patent applications to the European Patent Office, average 2018–2019

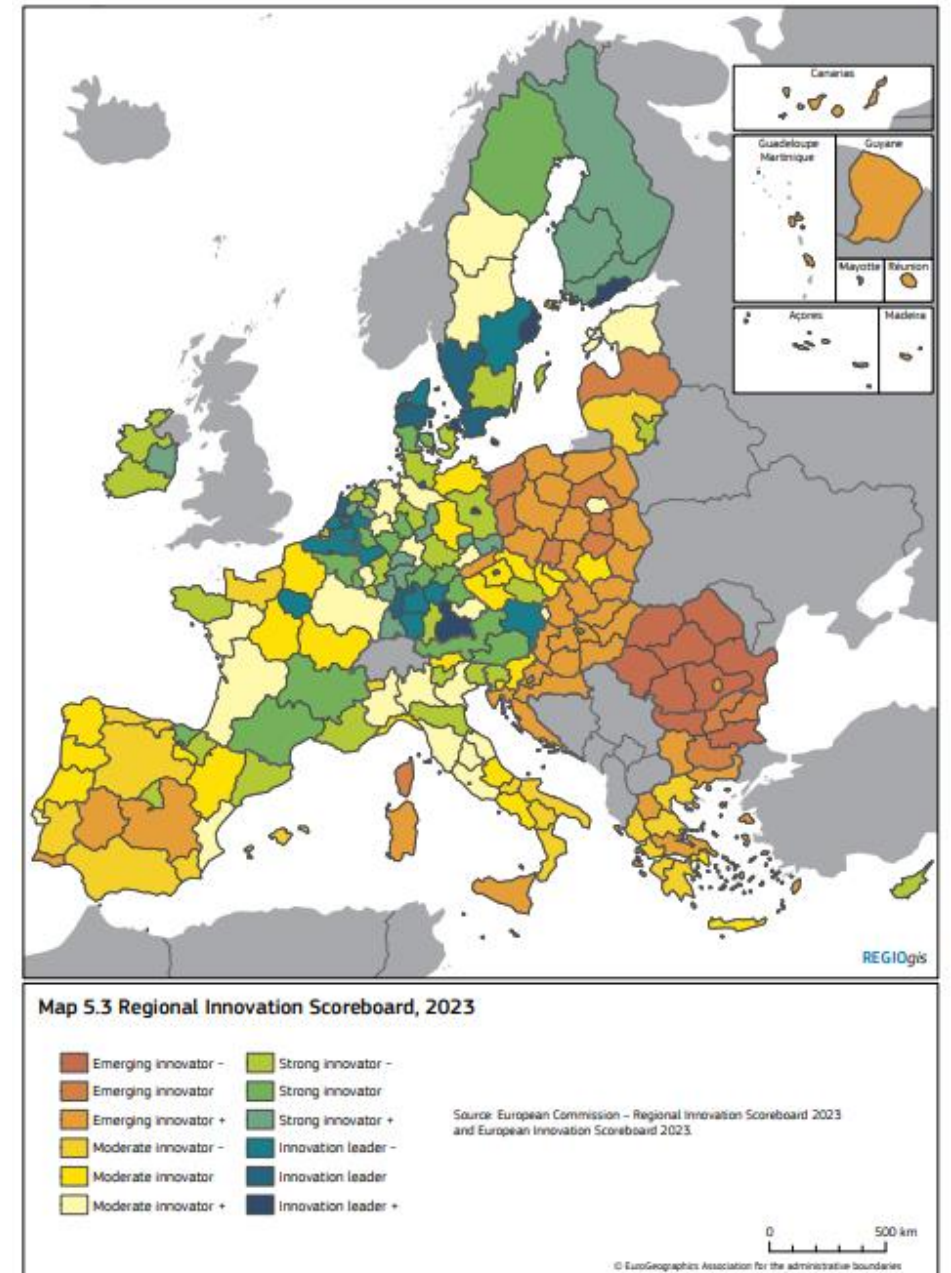

EU-27 = 125.6
Sources: DG REGIO based on OECD REGPAT database August 2023 and Eurostat population data (nama_10v_3popgd).

Regioninė inovacijų švieslentė 2023

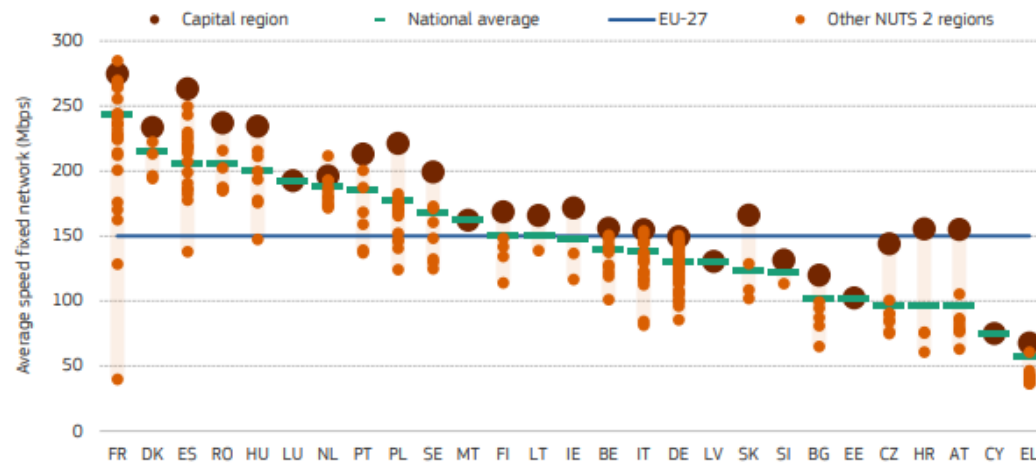
- Bendros tendencijos:
 - Skirtingi regionų rezultatai patvirtina regioninę inovacijų politikos dimensiją
 - Dažniausia, regionų rezultatai atitinka šalių rezultatus, tačiau egzistuoja ir „pranašumo kišenių“ (Čekija, Lietuva, Ispanija)
- Išvada – regioninio konteksto ir sumanios specializacijos svarba formuojant inovacijų skatinimo priemones

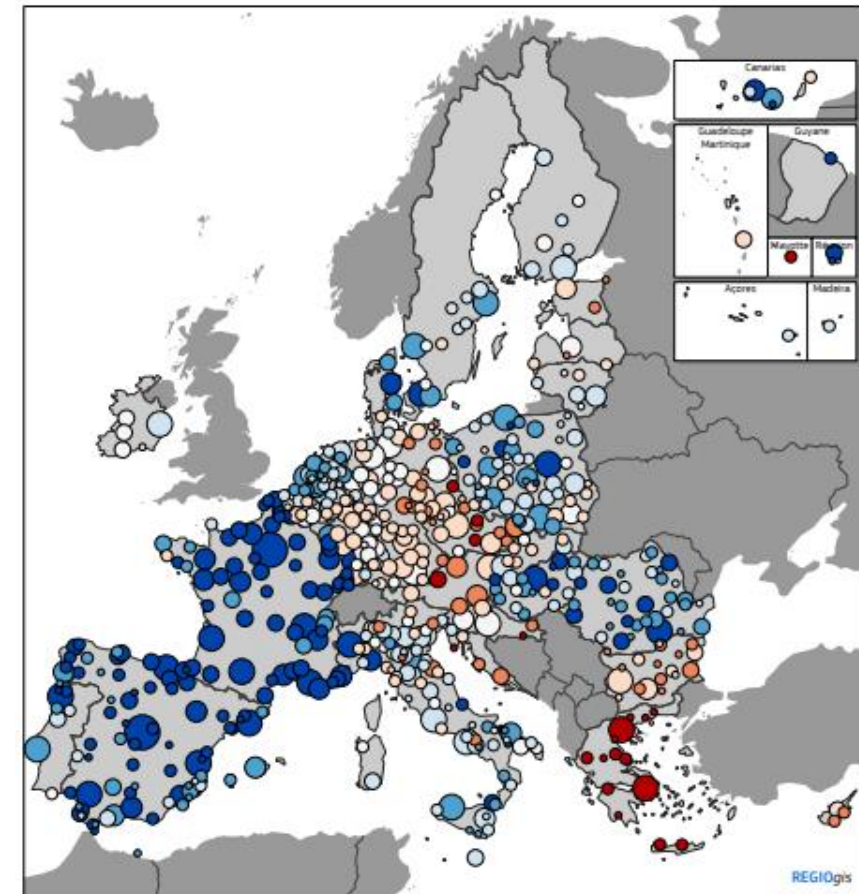
Skaitmeninė pertvarka ES regionuose

- Spartus skaitmeninių technologijų įsisavinimas, ypač 2020-2023 m. dėl COVID-19 pandemijos
- Prieiga prie fiksuoto greito interneto – svarbus skaitmeninės pertvarkos potencialo veiksnys

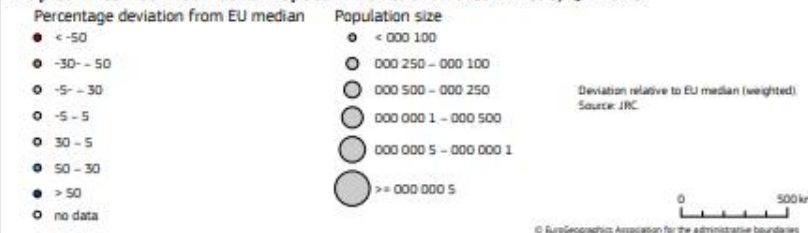
Figure 5.5 Average download speed per Member State and NUTS 2 region calculated for the fixed network, Q1.2023

Source: DG REGIO calculations on Batista e Silva, Dijkstra and Sulis, 2024.

Map 5.4 Internet fixed network speed in Functional Urban Areas, Q1 2023

Veiksniai ir principai įtakojoantys Sanglaudos politikos ateitį

Iššūkiai:

- vidaus skirtumai, spąstai
- nepalankioje padėtyje esantys regionai ir žmonės
- Įgyvendinimo sunkumai: mažiau išsivysčiusiuose regionuose ir valstybės narėse

Kitų ES priemonių taikymo patirtis

Remtis Sutartyje dėl ES veikimo nustatytais ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslais – didesnis pagalbos intensyvumas mažiau išsivysčiusiuose regionuose

Skirtingi regionų poreikiai, iššūkiai

teikti labiau pritaikytą paramą – remtis TPF, pažangiosios specializacijos metodu

Labiau subalansuotas teritorinis vystymasis – akcentas į vidutinio dydžio miestus

Partnerystė ir daugiapakopis valdymas

Pamokos ateičiai

Investicijos būtinos, tačiau nepakankamos užtikrinti ekonomikos raidą

Reikalingos reformos, kad būtų pašalintos regioninės plėtros kliūtys

Sustiprinta sanglaudos politikos ir Europos semestro sąsaja

Investicijos labiau orientuotos į rezultatus

Balansas tarp lankstumo reaguoti į krizes ir ilgalaikio augimo

Ačiū už dėmesį

Nuoroda į ataskaitą, žemėlapius:

https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en

Klausimai, pastebėjimai?